

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT
Seksioni i Veçantë

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok.202200896/5

Tiranë ___ / ___ /2022

Lënda: *Rekomandim për marrjen e masave për respektimin e afateve procedurale për arsyetimin dhe dorëzimin e vendimeve gjyqësore (rasti i shtetasit E.Ç)*

GJYKATËS SË APELIT VLORË

Të nderuar,

Sikurse jeni në dijeni në institucionin e Avokatit të Popullit është paraqitur një ankesë nga shtetasi E.Ç, i cili në cilësinë e viktimës së veprës penale ka apeluar në Gjykatën e Apelit Vlorë vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë Berat për arsye të shkeljeve nga organi i prokurorisë dhe i gjykatës. Për më tepër, ai referon se në Gjykatën e Apelit Vlorë, në datën 05.05.2022 është shpallur vendimi gjyqësor penal, por nuk i është njoftuar vendimi i arsyetuar, duke tejkaluar afatin ligjor të përcaktuar në nenin 386 të Kodit të Procedurës Penale.

Në bazë të nenit 63/4 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë "Organet dhe funksionarët publike janë të detyruar t'i paraqesin Avokatit të Popullit të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara prej tij" si dhe në bazë të nenit 19 gërma "b" të ligjit nr.8454 datë 04.02.1999 "Për Avokatin e Popullit", të ndryshuar, i kemi kërkuar Gjykatës së Apelit Vlorë vënien në dispozicion të një informacioni lidhur me sa është pretenduar nga shtetasi, duke na përcjellë gjithashtu një kopje të vendimit të arsyetuar të sigluar nga sekretaria gjyqësore, shoqëruar me fotokopje të faqes së regjistrit të dorëzimit të vendimit të arsyetuar në sekretari, si dhe fotokopje të dëftesave të komunikimit.

Sqarojmë se lidhur me këtë kërkesë të parë tonën nuk ka ardhur përgjigje në institucionin e Avokatit të Popullit, pavarësisht se me shkresën nr.862/1 prot., 20.10.2022 të Gjykatës së Apelit Vlorë pretendohet se na është kthyer përgjigje nëpërmjet shkresës nr.711/1 prot., datë 01.09.2022.

Në kushtet e mosmarrjes së një përgjigjeje lidhur me këtë rast të ndjekur, është nisur një kërkesë e përsëritur drejtuar gjykatës në lidhje me tërheqjen e informacionit për çështjen dhe aktet e cituara më sipër.

Me shkresën nr.862/1 prot., datë 20.10.2022 Gjykata e Apelit Vlorë ka dërguar kopje të vendimit nr.101, datë 05.05.2022 të Gjykatës së Apelit Vlorë të arsyetuar, si dhe dëftesat e komunikimit të vendimit.

Në vendimin nr.101, datë 05.05.2022 vërehet se vendimi është dhënë nga trupi gjykues në datë 05.05.2022.

Ndërkohë, edhe pse është kërkuar nga ana jonë fotokopje e faqes së regjistrit të dorëzimit të vendimit të arsyetuar në sekretari nga gjyqtari relator, nuk na është dërguar një kopje e faqes së këtij regjistri, për të bërë të mundur verifikimet përkatëse nga ku të rezultojë data e saktë e dorëzimit në sekretari e vendimit të arsyetuar.

Nga ana tjetër, bashkëlidhur praktikës janë vendosur dëftesat e komunikimit të vendimit të arsyetuar. Nga këto dëftesa konstatohet se vendimi i është njoftuar Prokurorisë pranë Gjykatës së Apelit Vlorë më datë 18.08.2022 me nr.1037 akti.

Po këtë datë mban edhe dëftesa e komunikimit drejtuar të pandehurit Leonid Edmond Hoxha, Dhomës së Avokatisë Berat, Av.B.C përfaqësuese me prokurë të posaçme e viktimës E.Ç.

Gjithashtu, vihet re edhe një tjetër dëftesë e datës 24.09.2022 drejtuar po ashtu Prokurorisë pranë Gjykatës së Apelit Vlorë dhe palëve të tjera.

Asnjë prej dëftesave të dërguara nga Gjykata e Apelit Vlorë nuk mban nënshkrimin e marrjes dijeni, pra nuk konfirmohet nga prokuroria apo palët se u mor në dorëzim ky vendim.

Sa vërehet, konstatohet se vendimi i arsyetuar është dorëzuar me një vonesë të tejzgjatur në sekretari në kundërshtim me parashikimet e nenit 382 të Kodit të Procedurës Penale.

Po ashtu, palët nuk janë njoftuar brenda një afati të arsyeshëm me vendimin e arsyetuar, duke tejkaluar afatin e parashikuar në kod.

Nga ana tjetër, konstatohet një mungesë bashkëpunimi e gjykatës me Avokatin e Popullit për dërgimin e fotokopjes së regjistrit të marrjes në dorëzim të vendimit të arsyetuar nga sekretaria gjyqësore, për të bërë të mundur verifikimin e datës së saktë të dorëzimit të vendimit gjyqësor të arsyetuar nga relatori i trupës gjyqësore në sekretari, gjë që cenon shqyrtimin e rastit nga ana jonë dhe përmbushjen e misionit tonë kushtetues e ligjor ndaj shtetasve për mbrojtjen e lirive dhe të të drejtave të tyre.

Edhe në raste të trajtuara më parë, institucioni i Avokatit të Popullit ka konstatuar se në gjykata të ndryshme të vendit ka vonesa të theksuara që shkojnë në disa muaj për dorëzimin e vendimeve të arsyetuara në sekretari dhe më pas njoftimin e tyre palëve.

Ndërkohë, evidentojmë se në nenet 382 dhe 386 të Kodit të Procedurës Penale përcaktohet shprehimisht se:

“Neni 382

1. Pas marrjes së vendimit bëhet arsyetimi i tij duke u bazuar në provat dhe ligjin penal, si dhe nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e trupit gjykues.

*2. Kur vendimi shpallet i përmbledhur, ai arsyetohet i plotë **brenda 30 ditëve nga shpallja e tij**. Ky afat mund të zgjatet për një periudhë **tjetër 30-ditore** nëse çështja është gjykuar në Gjykatën kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar.*

3. Kur personi i dënuar është në masë sigurimi personal, sipas neneve 237 dhe 238 të këtij Kodi, vendimi arsyetohet brenda 15 ditëve nga data në të cilën është shpallur ose brenda 30 ditëve kur është gjykuar nga Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar.

4. Afati i parashikuar për të arsyetuar vendimin me shkrim, sipas pikave 2 dhe 3, të këtij neni, mund të zgjatet në raste përjashtimore, për shkaqe të përligjura. Në këtë rast njoftohet kryetari i gjykatës.

Neni 386

1. Vendimi depozitohet në sekretari menjëherë pas arsyetimit, brenda afateve të parashikuara në nenin 382 të këtij Kodi. Nëpunësi i caktuar vë nënshkrimin dhe shënon datën e depozitimit.

2. Vendimi u njoftohet palëve në adresën e deklaruar prej tyre. Njoftimi i kryer në adresën e deklaruar nga palët konsiderohet i realizuar.”

Në rastin objekt hetimi administrativ, rezulton se ka një vonesë të theksuar nga data e shpalljes së vendimit 05.05.2022 deri në datën e nxjerrjes së dëftesës së komunikimit të vendimit e cila nga ana e saj mbetet e panënshkruar, si edhe me dy data të ndryshme 18.08.2022 dhe 24.09.2022.

Duhet theksuar se është detyrim ligjor që nëpunësi i caktuar në sekretari të vendosë nënshkrimin dhe të shënojë datën e depozitimit të vendimit të arsyetuar nga gjyqtari relator. Në çështjen objekt hetimi duke qenë se nuk na është vënë në dispozicion kopja e regjistrit të dorëzimit të vendimeve gjyqësore, mbetet e paqartë nëse ky është një refuzim

për të na dërguar dokumentin apo nëse në Gjykatën e Apelit Vlorë nuk mbahet një regjistër i tillë.

Dispozitat e kodit parashikojnë detyrimin për depozitimin në sekretari të vendimit gjyqësor menjëherë pas arsyetimit, brenda afateve të parashikuara në nenin 382 të Kodit të Procedurës Penale. Nëpunësi i caktuar vë nënshkrimin dhe shënon datën e depozitimit. Gjithashtu, është detyrim i sekretarisë gjyqësore njoftimi i vendimit palëve në adresën e deklaruar prej tyre.

Në vlerësim të Avokatit të Popullit, e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm ligjor është një ndër të drejtat themelore të qytetarëve. Për këtë arsye, e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm nuk është dhe nuk duhet të mbetet një e drejtë apo garanci deklarative, por është standard kushtetues, i garantuar dhe sanksionuar në aktet që përcaktojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si në nivel ndërkombëtar (neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut), ashtu edhe në të drejtën e brendshme (neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë¹).

Konkretisht, në Kodin e Procedurës Civile, në të cilin përcaktohen rregulla të detyrueshme, të njëjta dhe të barabarta, për gjykimin e mosmarrëveshjeve civile e të mosmarrëveshjeve të tjera, me ndryshimet e vitit 2017, i është kushtuar vëmendje e veçantë çështjes së respektimit të afatit të arsyeshëm të gjykimit, duke e trajtuar këtë institut në një kre të veçantë. Në dispozitat e nenit 399/2, pika 1 e kodit përcakton afatet e arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit apo ekzekutimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë.

“1. Afate të arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit apo ekzekutimit të një vendimi të formës së prerë, për qëllimet e përcaktuara në nenin 399/1, do të konsiderohen:

ç) në hetimin e veprave penale afati maksimal i kohëzgjatjes së hetimeve, sipas Kodit të Procedurës Penale;

d) në gjykimin penal në shkallë të parë, afati i gjykimit të krimeve 2 vjet dhe i kundërvajtjeve 1 vit, në gjykimin në apel përfundimi i gjykimit për krimet në një afat kohor prej 1 viti dhe për kundërvajtjet 6 muaj dhe në Gjykatën e Lartë, përfundimi i gjykimit për krimet në një afat kohor prej 1 viti dhe për kundërvajtjet 6 muaj.”

Nga ana tjetër, neni 6 i KEDNJ² zë një vend të rëndësishëm në tërësinë e të drejtave që garanton kjo konventë. Një gjykim i drejtë në çështje civile dhe penale është një element

¹ Në nenin 42 të Kushtetutës parashikohet se:

1. Liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe me ligj nuk mund të cenohen pa një proces të rregullt ligjor.

2. Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetues dhe ligjorë, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.

² Sipas nenit 6 “E drejta për një proces të rregullt” të KEDNJ-së:

bazë i parimit të shtetit të së drejtës. Midis garancive që lidhen direkt ose indirekt me gjykatën janë ndër të tjera: publiciteti i gjykimit (seancat e hapura dhe shpallja e vendimit publikisht), mënyra e zhvillimit të rregullt të seancave gjyqësore, konkretisht elementë të tillë si: barazia e armëve, **afati i arsyeshëm, arsyetimi i vendimeve** etj.

Problematika dhe pasojat e shpalljes me vonesë të vendimeve gjyqësore kanë gjetur trajtim në jurisprudencën e Gjykatës së Lartë³ dhe njëkohësisht edhe nga Gjykata Kushtetuese⁴.

Kufizimi në kohë i së drejtës së ankimit lidhet me përcaktimin, jo vetëm të detyrimit të gjykatës për ta arsyetuar vendimin përfundimtar, por edhe dorëzimin e vendimit në sekretarinë gjyqësore.

Një zgjatje e tepruar nga seanca e fundit e shpalljes së vendimit deri në nxjerrjen e një vendimi të arsyetuar mund të cenojë të drejtën e gjykimit pa vonesa të panevojshme dhe të pengojë mundësinë e palëve për të ushtruar në mënyrë të efektshme të drejtën e ankimit. Në rastin e Shqipërisë kjo e drejtë është e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës.

Zvarritjet në kohë në çdo fazë të procesit gjyqësor cenojnë besimin te drejtësia, pikërisht sepse në arsyetim pala sqarohet në lidhje me vendimmarrjen dhe bazueshmërinë në ligj të pretendimeve apo kundërpretendimeve.

Në referim të vendimeve të GJEDNJ⁵, por edhe praktikës së saj në përgjithësi “case law”, gjykatat vendase kanë detyrimin që të respektojnë parimin e rëndësishëm “*të përfundimit*

1. Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ose të çdo akuze penale kundër tij, çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Vendimi duhet të jepet publikisht, por prania në sallën e gjykatës mund t'i ndalojë shtypit dhe publikut gjatë tërë procesit ose gjatë një pjese të tij, në interes të moralit, të rendit publik ose sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, kur kjo kërkohet nga interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve në proces ose në shkallën që çmohet tepër e nevojshme nga gjykata, kur në rrethana të veçanta publiciteti do të dëmtonte interesat e drejtësisë.

2. Çdo person i akuzuar për një vepër penale prezumohet i pafajshëm, derisa fajësia e tij të provohet ligjërisht.

3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme:

a) të informohet brenda një afati sa më të shkurtër, në një gjuhë që ai e kupton dhe në mënyrë të hollësishme, për natyrën dhe për shkakun e akuzës që ngrihet ndaj tij;

b) t'i jepet koha dhe lehtësitë e përshtatshme për përgatitjen e mbrojtjes;

c) të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij ose, në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t'i mundësohet ndihma ligjore falas kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë;

d) të pyesë, ose të kërkojë që të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës dhe të ketë të drejtën e thirrjes dhe të pyetjes të dëshmitarëve në favor të tij, në kushte të njëjta me dëshmitarët e akuzës;

e) të ndihmohet falas nga një përkthyes, në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën e përdorur në gjyq.

³ Vendimet e Gjykatës së Lartë me nr. 38/2013 dhe nr. 84/2013; Vendimi i Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 12.12.2013.

⁴ Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr. 5/2011.

të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm". Sa më sipër, si pjesë përbërëse e procesit të rregullt ligjor, ky parim garanton mbrojtjen e të gjitha palëve të përfshira në procesin gjyqësor ndaj “*vonesave të tepruara procedurale*”, që në administrimin e drejtësisë rrezikojnë të drejtat e palëve dhe shtetin e së drejtës. Një drejtësi jo efikase dhe e vonuar çon në dëmtimin e besimit të qytetarëve tek institucionet e shtetit. Drejtësia e vonuar është e njëjtë me drejtësinë e mohuar (Magna Carta). Një vendim i vonuar madje mund të zhbëjë edhe vetë arsyen për të cilën është dhënë vendimi, pasi dhënia e tij në vonesë, mund të bëjë që ai të jetë krejt i pavlefshëm për palën e interesuar. Siç edhe është parashtruar më sipër në këtë vendim, në çështjet gjyqësore periudha e arsyeshme që merret në konsideratë për zhvillimin e procesit të rregullt ligjor fillon me ngritjen e padisë dhe përfundon kur vendimi i arsyetuar merr formë të prerë.

Sipas jurisprudencës së vazhdueshme të Gjykatës së Strasburgut, e cila pasqyron një parim të lidhur me miradministrimin e drejtësisë, vendimet gjyqësore duhet t’i tregojnë në mënyrë të mjaftueshme arsyet mbi të cilat ato bazohen (*Papon k. Francës* (vend. pran.)⁶).

Neni 6 i KEDNJ-së këshillon shpejtësi të procedurave gjyqësore, por ai sanksionon gjithashtu edhe parimin, më të përgjithshëm, të një miradministrimi të drejtësisë. Është më e udhës që të ruhet një baraspeshë e drejtë ndërmjet aspekteve të ndryshme të kësaj kërkesë themelore (*Boddaert k. Belgjikës*, § 39).

Avokati i Popullit vlerëson se funksionimi i sistemit të drejtësisë prej disa viteve po përballet me vështirësi dhe sfida të mëdha. Vijimi i reformës në drejtësi, ka rritur volumin e punës në sistem, për shkak të mungesave dhe largimeve të një numri të konsiderueshëm gjyqtarësh dhe moszëvendësimit të tyre me të rinj.

Krahas sa më sipër, kanë vijuar edhe efektet e shkaktuara nga pandemia globale COVID-19, të cilat kanë passjellë zvarritje të proceseve gjyqësore, shtyrje të gjykimit të çështjeve të reja, dorëzime me vonesë të vendimeve të arsyetuara, si dhe problematika në respektimin e plotë të të drejtave procedurale gjatë gjykimit.

Të gjitha këto vonesa në shqyrtimin e çështjeve gjyqësore vijnë të dëmtojnë qytetarët.

Kështu, çmujmë se gjykimi i çështjeve në kohë, arsyetimi i vendimeve, si dhe dorëzimi i tyre brenda afateve procedurale, nevojitet të adresohen. Në këtë rast, konstatojmë se është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor.

⁵ PGV kundër Italisë, vendimi i GJEDNJ, datë 7.11.2000; **Çështja X kundër Francës, 1998**; Vocaturo kundër Italisë; Cappello kundër Italisë; Darvan kundër Turqisë, 2009; Zimmermann dhe Steinner kundër Zvicrës, datë 13.06.1983; Vendimi K.Klitshe de la Grande kundër Italisë, 27.10.1994; Poiss kundër Austrisë, datë 23.04.1097. Vendimi “Hadjianastassiou kundër Greqisë, 16.12.1992

⁶ https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_SQL.pdf

Institucioni i Avokatit të Popullit vlerëson faktin se në gjykata aktualisht ka një numër të konsiderueshëm të çështjeve të paraqitura për gjykim, gjë që çon në ngarkesë voluminoze të punës së gjyqtarëve, por nga këndvështrimi i Avokatit të Popullit kjo barrë kursive nuk mund t'u ngarkohet shtetasve.

Gjithsesi, në ndryshim nga vonesat në procesin gjyqësor, ku palët kanë ndikim shumë të shprehur, **arsyetimi dhe dorëzimi i vendimit gjyqësor implikon vetëm gjyqtarin**. Këtu gjyqtari është përballë vetvetes dhe përgjegjësia për vonesa është vetëm e tij. Gjyqtarët kanë detyrimin ligjor për respektimin e të drejtave të garantuara nga neni 6 i KEDNJ-së dhe legjislacioni i brendshëm lidhur me gjykimin e drejtë, si dhe është thelbësore të ruhet dhe të rritet besimi i qytetarëve tek gjykata dhe sistemi gjyqësor në përgjithësi.

Sjellim në vëmendje vendimin e tetorit 2021, ku GJEDNJ ka vendosur për rastin e dy kërkuesve, *Bara and Kola v. Albania*, shtetas shqiptarë që janë ankuar pranë këtij institucioni për kohëzgjatjen e procedurave gjyqësore në Shqipëri. Kjo Gjykatë ka vendosur se në këto raste është shkelur e drejta për gjykim brenda një afati të arsyeshëm.⁷

Në Raportet e Komisionit Evropian përgjatë viteve të fundit për Shqipërinë vihet në dukje se nevojiten përpjekje të mëtejshme në lidhje me rritjen e ndërgjegjësimit, monitorimin dhe raportimin e progresit për zbatimin e të drejtave të parashikuara në kodet procedurale pas reformës në drejtësi.⁸

Për gjithë sa parashtruar, në mbështetje të pikës 3, të nenit 63, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë ku përcaktohet: “Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur konstaton shkelje të të drejtave dhe të lirive nga administrata publike”, si dhe në ligjin nr.8454, datë 04.02.1999 “Për avokatin e Popullit”, i ndryshuar, neni 21/b në të cilin parashikohet: “Avokati i Popullit paraqet rekomandime për marrje masash për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ që ka shkaktuar shkeljen”:

REKOMANDOJMË:

- Marrjen e masave për respektimin e afateve të përcaktuara në kodet procedurale lidhur me dorëzimin e vendimeve të arsyetuara nga gjyqtarët në sekretarinë e Gjykatës së Apelit Vlorë.

⁷ *Bara and Kola v. Albania* - [43391/18](#) and [17766/19](#), Judgment 12.10.2021.

⁸ SWD(2020) 354, Bruksel, 6.10.2020.

- Marrjen e masave për njoftimin e vendimeve të arsyetuara palëve në proces në adresën e dhënë nga ana e tyre dhe njëkohësisht marrjen e nënshkrimeve përkatëse në dëftesat e komunikimit të vendimeve gjyqësore.
- Marrjen e masave për sigurimin e një bashkëpunimi më të mirë të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe administratës gjyqësore me institucionin e Avokatit të Popullit, në kthimin e përgjigjeve shteruese, si dhe duke shmangur burokracitë.

Për qëndrimin që do të mbani dhe masat që do merrni në zbatim të këtij rekomandimi, na vini në dijeni brenda afatit ligjor 30 ditor, të parashikuar në nenin 22 të ligjit nr.8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

Ermonela Ruspi